

Motion till riksdagen 2013/14:Kr290

av **Cecilia Dalman Eek (S)**

Bättre samordning av kvalificerad språktolkservice

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillsyn, kvalitet och registrering av tolkförmedlingar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en bättre samordning av kvalificerad språktolkservice.

Motivering

Rätten till tolkservice är en förutsättning för att rättssäkerheten ska fungera för både myndigheten och den tolkbehövande. Varje år satsar samhället många miljoner på tolkservice, och från 90-talet har den här hjälpen varit utlämnad till upphandling. Larmrapporter om brister i tolkkvaliteten har sedan dess duggat tätt. Upphandling av omsorg och sjukvård sker också, men med en stor skillnad: Om sådana verksamheter missköts finns det en tillsynsmyndighet som kan både varna och – i allvarliga fall – stänga verksamheten. När det gäller tolkservice finns ingen offentlig tillsyn över huvud taget. Bristen på tillsyn har skapat en stor osäkerhet hos dem som behöver anlita en tolkförmedling, eftersom det är svårt att veta vilken kompetens som finns hos förmedlingen. Det blir svårt att utgå ifrån den tolkförmedling som erbjuder marknadens lägsta pris. Ett stort problem i sammanhanget är att endast tio procent av alla tolkuppdrag som genomförs i Sverige utförs av auktoriserade tolkar.

Tolkförmedling är en samordningsfunktion där det gäller att på bästa sätt ta tillvara den tolkkompetens som finns. En annan variant är att dela upp marknaden på flera aktörer där den tolkbehövande myndigheten inte vet vem som tillhandahåller kvalificerade tolkar. Tolkarna har ingen förhandlingsrätt på den privata marknaden och blir därför endast en bricka i ett cyniskt spel.

Fel! Okänt namn på

Tolkyrket är ett kvalificerat yrke som bör visas respekt precis som andra yrken. Det är svårt att upphandla tolkservice eftersom det inte är helt lätt att kvalitetssäkra språkkunskaper. Upphandlaren blir på så vis utlämnad till anbudsgivarens trovärdighet.

En statlig tillsyn över tolkförmedlingarna borde vara en självklarhet, men efter förslag i SOU 2004:15 till dags dato har det inte hänt någonting. Detta trots att nästan samtliga stora upphandlingar har resulterat i att lägsta pris slagit ut kvalitet och lett till överklagande.

Nuvarande upphandlingssystem gör att mindre seriösa tolkförmedlingar kan uppge att de har tillgång till auktoriserade tolkar utan att det stämmer. Detta förfarande går ut över de seriösa, det vill säga det är de utbildade och auktoriserade tolkarna som får avtalsenliga löner. Dessa tolkar är något dyrare och riskerar att väljas bort. För alla som behöver tolkhjälp är det viktigt att tolken håller en viss kvalitet, men tyvärr är avstånden mellan användare och upphandlare så stora att pris har slagit ut kvalitet i de flesta upphandlingar. Detta får konsekvenser för kvaliteten på kommunikationen mellan den tolkbehövande och myndigheter eller andra samhällsfunktioner, och kan leda till svårigheter med kostsamma konsekvenser i form av missförstånd och krångel.

Dagens brist på tillsyn över tolkservice är allvarligt oroväckande och bör behandlas av Diskrimineringsombudsmannen (DO) för att kartlägga om detta inte är diskriminering av såväl tolkar som alla dem som är beroende av en säker tolkservice. Man borde därför utifrån SOU-utredningen se över upphandlingar av tolkservice samt se över kommunala tolkförmedlingars rätt att på lika villkor lägga anbud till myndigheter om de inte på något annat sätt subventioneras av sina huvudmän.

Kvalificerad tolkhjälp är en rättighet för att ge alla en likvärdig behandling i kontakt med myndigheter och andra viktigt samhällsfunktioner. Språktolkning skall ses som en del av myndighetsutövningen.

Stockholm den 3 oktober 2013

Cecilia Dalman Eek (S)